

U S N E S E N Í

Krajský soud v Praze rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Mgr. Jitky Zavřelové a soudců Mgr. Tomáše Kocourka, Ph.D., a Mgr. Jana Čížka v právní věci

navrhovatelky: volební strana „**Náše obec – náš domov**“,
jednající prostřednictvím zmocněnce P. K., bytem X,

proti

odpůrcům:

1. **Městský úřad Čáslav**,
se sídlem náměstí Jana Žižky z Trocnova 1, Čáslav,
2. volební strana **Horušáci**,
jednající prostřednictvím zmocněnkyně Ing. V. Š., bytem X,
3. **J. K.**,
bytem X,
4. **J. R.**,
bytem X,
5. **V. K.**,
bytem X,
6. **V. Š.**,
bytem X,
7. **Mgr. P. H.**,
bytem X,
8. **M. P.**,
bytem X,
9. **M. Š.**,
bytem X,

o návrhu na neplatnost hlasování a na neplatnost volby kandidátů do Zastupitelstva obce Horušice ve volbách konaných ve dnech 5. a 6. 10. 2018,

takto:

- I. **Návrh se zamítá.**
- II. **Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.**

Odůvodnění:

1. Krajskému soudu v Praze byl dne 18. 10. 2018 doručen návrh volební strany „Náše obec – náš domov“, za kterou jedná její zmocněnec P. K., ve věci voleb do Zastupitelstva obce Horušice konaných ve dnech 5. a 6. 10. 2018. Navrhovatelka návrh označila jako návrh na

neplatnost hlasování nebo návrh na neplatnost voleb. Domnívá se, že došlo ve třech ohledech k pochybení okrskové volební komise (dále jen „komise“):

- a) komise navštívila obyvatele obce s přenosnou schránkou, žádala je o volební hlas, ačkoliv ti obyvatelé nepožádali starostu obce ani komisi o možnost hlasovat tímto způsobem;
 - b) předsedkyně komise nenechala v rozporu se zákonem hlasovat členy komise o platnosti hlasovacích lístků, v nichž byla provedená volba vyznačena jiným způsobem než křížkem, přičemž bylo zřejmé, pro koho volič hlasoval. Ostatní členové komise se přitom vyjádřili ve prospěch uznání platnosti hlasovacího lístku;
 - c) ve vzoru hlasovacího lístku vyvěšeném ve volební místnosti nebyl vyznačen přípustný způsob provedení volby (zaškrtnutí), což je v obci, kde žijí z velké většiny starší, ba dokonce staří občané, nezbytně nutné.
2. Odpůrci 6., 7., 8. a 9. k návrhu uvedli, že z něho není zřejmé, jak navrhovatelka zjistila, že některé hlasovací lístky byly označeny jinak než křížkem, to mohou vědět jen členové komise a zapisovatel. Navrhovatelka, resp. její zmocněnec, mohla tuto informaci získat pouze od některého z členů komise, zapisovatelky, nebo otevřením volební urny po sečtení hlasovacích lístků a zapečetění urny. Volební urna je ode dne ukončení voleb uložena v budově obecního úřadu, v níž úřaduje stávající starostka, která byla lídrem kandidátní listiny navrhovatelky. Vzhledem k informacím uvedeným v návrhu nelze vyloučit, že s volební urnou a jejím obsahem bylo manipulováno. Rovněž tak není zřejmé, z čeho navrhovatelka čerpá informace týkající se hlasování do přenosné volební urny. Členové komise složili slib, a je tedy minimálně neetické, pokud sdělují informace třetím osobám. Odpůrci navrhli, aby byl návrh zamítnut.
3. Z § 90 odst. 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), plyne, že návrh na neplatnost voleb, na neplatnost hlasování i na neplatnost volby kandidátů mohou za podmínek stanovených zvláštními zákony podat občan, politická strana nebo nezávislý kandidát anebo sdružení nezávislých kandidátů a sdružení politických stran nebo politických hnutí a nezávislých kandidátů. Je tedy zřejmé, že okruh aktivně legitimovaných subjektů má být konkrétně vymezen jednotlivými volebními zákony. V případě voleb do zastupitelstev obcí je okruh aktivně legitimovaných osob vymezen v § 60 odst. 1 zákona č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o volbách“), a to tak, že návrh může podat každá osoba zapsaná do seznamu ve volebním okrsku, kde byl člen zastupitelstva obce volen, jakož i každá volební strana, jejíž kandidátní listina byla zaregistrována pro volby do tohoto zastupitelstva. Okruh aktivně legitimovaných osob je stejný pro všechny tři typy návrhu ve volebních věcech.
4. Navrhovatelka předložila rozhodnutí Městského úřadu Čáslav ze dne 14. 8. 2018, čj. MěÚ/19676/2018, jímž prokázala, že její kandidátní listina byla zaregistrována pro volby do Zastupitelstva obce Horušice, tedy že je legitimována k podání návrhu ve věcech voleb do Zastupitelstva obce Horušice.
5. Podle § 60 odst. 2 zákona o volbách může navrhovatel podat návrh na neplatnost hlasování, má-li zato, že byla porušena ustanovení tohoto zákona způsobem, který hrubě ovlivnil výsledky hlasování. Podle § 60 odst. 4 zákona o volbách může navrhovatel podat

návrh na neplatnost volby kandidáta, má-li zato, že byla porušena ustanovení tohoto zákona způsobem, který hrubě ovlivnil výsledek volby tohoto kandidáta.

6. Tvrzení navrhovatelky uvedené v odst. 1 shora pod písm. a) a c) lze považovat za tvrzení, s nimiž by v případě jejich důvodnosti mohla být spojena neplatnost hlasování, neboť tyto vady volebního procesu se mohly negativně promítnout do správnosti aktu hlasování a odstranit je lze pouze novým hlasováním. Tvrzení uvedené pod písm. b) pak směřuje k určení neplatnosti volby kandidátů (a to všech kandidátů zvolených do Zastupitelstva obce Horušice), neboť vytýkaná vada souvisí s postupem komise při zjišťování výsledků voleb po ukončení hlasování, k jejímu odstranění není třeba opakovat hlasování, postačí nové posouzení platnosti odevzdaných hlasovacích lístků a případně přepočtení odevzdaných hlasů. Vadu lze odstranit určením neplatnosti volby kandidáta, jenž ve skutečnosti na základě přehodnocení platnosti hlasovacích lístků zvolen nebyl. Návrh navrhovatelky tak v sobě kombinuje návrh na neplatnost hlasování a návrh na neplatnost volby všech kandidátů. V této souvislosti je třeba zmínit, že dle ustálené judikatury ve volebních věcech není soud vázán označením návrhu ani petitum formulovaným navrhovatelem, je oprávněn návrh překvalifikovat, a to v návaznosti na charakter vad volebního procesu, na které navrhovatel poukázal (srov. usnesení NSS ze dne 20. 11. 2014, čj. Vol 23/2014 – 110). Vzhledem k výše uvedenému projednal soud návrh navrhovatelky jako návrh na neplatnost hlasování a neplatnost volby kandidátů, nikoliv též jako návrh na neplatnost voleb, jak požadovala navrhovatelka. Soud proto jednal jako s odpůrci jak s druhou volební stranou, na jejíž kandidátní listině kandidovali zvolení kandidáti, tak se všemi zvolenými kandidáty (§ 90 odst. 2 s. ř. s.).
7. Soud uzavřel, že jsou splněny všechny podmínky pro věcné projednání návrhu na neplatnost hlasování a návrhu na neplatnost volby všech kandidátů. O návrhu rozhodl bez jednání (§ 90 odst. 3 s. ř. s.), neboť žádné dokazování neprováděl a vycházel toliko z volební dokumentace a listin přiložených navrhovatelkou k návrhu (doklady o registraci kandidátní listiny).
8. Z ustálené judikatury Ústavního soudu ve věcech volebních plyne, že pro procesní úpravu volebního soudnictví a postup v takovém řízení platí vyvratitelná domněnka, že volební výsledek odpovídá vůli voličů. Předložit přesvědčivé důkazy k jejímu vyvrácení je povinností toho, kdo volební pochybení namítá. Žádný soudní zásah nesmí ohrozit svobodné vyjádření názorů lidu při volbě jeho zástupců a musí odrážet, resp. nemařit snahu o zachování integrity a účinnosti volební procedury, zaměřené na zjištění vůle lidu prostřednictvím všeobecných voleb. Následné zpochybňování výsledků voleb bez prokázání závažných volebních vad hrozí podryváním demokratické legitimacy zvolených zastupitelských orgánů a aktů, které přijímají. Byla-li vůle lidu svobodně a demokraticky vyjádřena, žádné následující zásahy nemohou tento výběr zpochybnit, s výjimkou existence přesvědčivých důvodů v zájmu demokratického pořádku. S výjimkou nejzávažnějších pochybení ve volební proceduře musí státní moc, reprezentovaná volebními soudy, zachovávat zdrženlivost ve své ingerenci a vyvarovat se aktivismu. Rozhodnutí voličů jako suveréna může soudní moc změnit jen ve výjimečných případech, jestliže vady volebního procesu způsobily nebo mohly prokazatelně způsobit, že by voliči rozhodli jinak a že by byl zvolen jiný kandidát (nález ze dne 10. 2. 2015, sp. zn. III. ÚS 3673/14).

9. Ustanovení § 60 odst. 2 a 4 zákona o volbách, ve znění zákona č. 322/2016 Sb., jímž byla tato ustanovení s účinností od 1. 1. 2017 novelizována, je třeba ve světle usnesení NSS ze dne 15. 2. 2018, čj. Vol 16/2018 – 33, vykládat tak, že pojem „hrubé ovlivnění“ je co do intenzity ekvivalentem pojmu „zatemnění“ užívaného dřívější judikaturou. Vada volebního procesu tedy musí dosahovat takového stupně intenzity, že je možno se důvodně domnívat, že pokud by k protizákonnému jednání nedošlo, nebyl by kandidát zřejmě vůbec zvolen; zjednodušeně řečeno jde o tak intenzivní vadu, která způsobuje „zatemnění“ volebních výsledků, tedy jejich zásadní zpochybnění. Dále ovšem Nejvyšší správní soud poukázal na to, že nadále nepostačuje předpoklad pouhé potenciality vlivu porušení zákona na výsledek volby, neboť po novelizaci je třeba zabývat se tím, zda porušení zákona výsledek volby skutečně ovlivnilo. Pro vyhovění volební stížnosti musí být prokázáno, že došlo k porušení některého zákonného ustanovení upravujícího průběh volebního procesu a že tato protizákonnost ovlivnila (nikoli pouze mohla ovlivnit) výsledek voleb, a to hrubým způsobem.
10. Pokud jde o námitku týkající se hlasování do přenosné volební schránky mimo volební místnost, z § 33 odst. 7 ve spojení s § 40 odst. 2 větou třetí zákona o volbách plyne, že komise umožní tento způsob hlasování na základě výslovné žádosti jednotlivých voličů, opírající se o závažné (zejména zdravotní) důvody. Navrhovatelka nepředložila žádné listiny ani nenavrhla provedení důkazů k prokázání svého tvrzení, že komise navštívila s přenosnou hlasovací schránkou i voliče, kteří jednotlivě o tento způsob hlasování výslovně nepožádali. Porušení § 33 odst. 7 zákona o volbách tak nebylo prokázáno. I kdyby soud zcela vyšel z tvrzení navrhovatelky, pak by sice uzavřel, že byl porušen § 33 odst. 7 zákona o volbách, ovšem nízká intenzita této vady nemohla hrubě ovlivnit volby. Jestliže komise umožnila hlasovat do přenosné hlasovací schránky mimo volební místnost i osobám, které o to individuálně výslovně nepožádaly, nebo jestliže dokonce některé obyvatele obce aktivně vyhledala a nabídla jim tuto možnost hlasování, nejedná se o vadu volebního procesu, v důsledku které by byly volební výsledky zatemněny. Významné je pouze to, zda tito občané obce měli aktivní volební právo, hlasovali ve volbách pouze jednou, dobrovolně (nikoliv z donucení ze strany členů komise) a svobodně (nebyl na ně činný nátlak ze strany členů komise ohledně odevzdání hlasu pro konkrétního kandidáta). Takové tvrzení navrhovatelka nepřednesla. Důsledkem postupu komise tak mohlo být nanejvýš to, že se voleb zúčastnili i někteří oprávnění voliči, kteří by jinak svého aktivního volebního práva nevyužili. V tom ovšem nelze spatřovat zatemnění výsledku voleb, neboť přes možné porušení § 33 odst. 7 zákona o volbách tím nebyla jakkoliv zpochybněna domněnka, že výsledky voleb představují odraz demokraticky vyjádřené vůle občanů obce.
11. K další námitce související s platností hlasování ve volbách do zastupitelstva obce soud uvádí, že z volební dokumentace okrskové volební komise, kterou si vyžádal od Obecního úřadu Horušice, zjistil, že hlasovací lístek, který byl vyvěšen ve volební místnosti, je nadepsán slovem „vzor“ a není ani zčásti vyplněn (jde o prázdný hlasovací lístek). Zákon o volbách v § 31 odst. 4 stanoví, že ve volební místnosti musí být vyvěšen hlasovací lístek označený nápisem „vzor“, nikoliv však, že tento vzorový hlasovací lístek má být názorně vyplněn. V tomto vzoru nemůže být názorně naznačeno, jakým způsobem je třeba vyznačit odevzdané hlasy, aby se jednalo o platné hlasy, neboť pakliže by měl být vzor dostatečně názorný, museli by být křížkem označeni konkrétní kandidáti nebo volební

strana. To by však bylo možné interpretovat jako návodný způsob vyznačení hlasů, jenž může ovlivnit vůli voličů. Takto upravený vzor hlasovacího lístku by vyvolal výhrady voličů a volebních stran poukazující na porušení pravidel rovné soutěže volebních stran a kandidátů a neutrality komise. Každý volič může přímo v zákoně o volbách, jenž je k dispozici i ve volební místnosti a volič může požadovat jeho předložení (§ 31 odst. 1 zákona o volbách), zjistit, že odevzdání hlasu lze na volebním lístku vyznačit pouze křížkem (§ 34 odst. 3 a 4 zákona o volbách). Nadto v pokynech, které byly voličům roznášeny společně s hlasovacími lístky, bylo uvedeno, že hlas lze vyznačit křížkem. Komise tedy neporušila žádné ustanovení zákona o volbách ani jiných právních předpisů tím, že na hlasovacím lístku vyvěšeném ve volební místnosti jako vzor nevyznačila přípustný způsob hlasování (křížek).

12. K poslední námitce, kterou navrhovatelka zpochybňuje správnost zjištění výsledků voleb, a tedy napadá volbu všech kandidátů, soud uvádí, že podle § 41 odst. 5 zákona o volbách potvrdí platnost hlasovacího lístku s konečnou platností komise. Navrhovatelka nepředložila žádnou listinu ani nenavrhl žádný důkaz k prokázání svého tvrzení, že předsedkyně komise nedala hlasovat o konečném posouzení platnosti hlasovacích lístků, v nichž byly odevzdané hlasy vyznačeny jinak než křížkem. Soud z předložené volební dokumentace zjistil, že zápis o průběhu a výsledku hlasování ve volebním okrsku byl podepsán předsedkyní komise, zbývajících dvěma členy komise a zapisovatelkou. Žádný z členů komise neodepřel podpis tohoto zápisu ani do něj neuvedl žádnou výhradu či námitku. Soud připomíná, že navrhovatelka mohla jako volební strana, jejíž kandidátní listina byla registrována pro volby do zastupitelstva obce, delegovat svého zástupce do volební komise (§ 17 odst. 2 zákona o volbách), jenž by dohlížel na regulérnost posuzování platnosti hlasů. Navrhovatelka v řízení neprokázala, že by došlo k porušení § 41 odst. 5 zákona o volbách.
13. Soud nad rámec nezbytně nutného doplňuje, že i kdyby nebyla platnost hlasovacích lístků potvrzena komisí, z tvrzení navrhovatelky nelze dovodit, že by rozhodnutí o neplatnosti hlasovacích lístků, v nichž byly odevzdané hlasy vyznačeny srozumitelným způsobem, nikoliv však křížkem, bylo nesprávné. Z § 34 odst. 3 a 4 zákona o volbách plyne, že hlasy odevzdané pro jednotlivé kandidáty i hlasy odevzdané pro volební strany (celé kandidátní listiny) mají být v hlasovacím lístku vyznačeny křížkem umístěným do předtištěného rámečku. To lze dovodit též z § 41 odst. 2 písm. b) a c) zákona o volbách, který se rovněž zmiňuje o označení křížkem. Podle § 41 odst. 4 věty druhé zákona o volbách se k jiným než zákonem stanoveným úpravám hlasovacího lístku nepřihlíží. Vyznačit odevzdané hlasy v hlasovacím lístku jinak než křížkem není možné, k jinému způsobu vyznačení se nepřihlédne a takový hlasovací lístek se považuje za neplatný podle § 41 odst. 2 písm. a) zákona o volbách (z důvodu neoznačení ani volební strany, ani žádného kandidáta). Shodně vyznívají též Pokyny pro postup okrskových volebních komisí při zjišťování výsledků hlasování ve volebním okrsku zpracované Českým statistickým úřadem pod čj. CSU-01974/2018-03 (str. 10, dostupné na https://www.czso.cz/documents/10180/92054255/pokyny_2018_zo_web.pdf/2450ec4e-5331-490e-869a-ac0999492f04?version=1.1).
14. Z volební dokumentace jediného volebního okrsku v obci Horušice (obálky označené „neplatné hlasovací lístky a neplatné hlasy“) soud zjistil, že komise vyhodnotila pět

hlasovacích lístků jako neplatné, neboť v nich byly vyznačeny hlasy „fajfkou“, nikoliv křížkem (ve všech případech se jednalo o hlasy odevzdané pro navrhovatelku a její všechny kandidáty). Komise dospěla ke správnému závěru, že jde o neplatný hlasovací lístek. V případě, že by tyto hlasy byly posouzeny jako platné, nemělo by to žádný vliv na platnost volby kandidátů zvolených dle zápisu o výsledku voleb. Navrhovatelka by totiž získala dalších 35 hlasů a celkem by měla 396 hlasů. Počet hlasů pro druhou volební stranu (odpůrkyni 2.) by zůstal nezměněn – 411 hlasů. Při rozdělení mandátů v sedmičlenném zastupitelstvu by navrhovatelka získala tři mandáty a odpůrkyně 2. čtyři mandáty. I kdyby tedy bylo možné považovat navrhovatelkou vyličený postup komise za vadu zjišťování výsledků voleb, neměla by tato vada žádný vliv na platnost volby kandidátů.

15. Jelikož soud neshledal návrh ani zčásti důvodným, zamítl jej. Nepřepočítával odevzdané hlasy, jak požadovala navrhovatelka, neboť v řízení nebyly uplatněny skutečnosti, jejichž posouzení by bylo závislé na přepočítání odevzdaných hlasovacích lístků a odevzdaných hlasů. Za této situace nemá navrhovatelka právo na to, aby soud hlasy přepočítal, jak se navrhovatelka mylně domnívá, neboť úkolem soudu není bez dalšího automaticky prověřovat správnost výsledků voleb zjištěných okrskovou volební komisí.
16. O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle § 93 odst. 4 s. ř. s., podle něhož nemá právo na náhradu nákladů žádný z účastníků.

Poučení:

Proti tomuto usnesení není kasační stížnost přípustná (§ 104 odst. 1 s. ř. s.).

Usnesení nabývá právní moci dnem vyvěšení na úřední desce soudu (§ 93 odst. 5 s. ř. s.).

Praha 29. října 2018

Mgr. Jitka Zavřelová, v. r.
předsedkyně senátu